

Obsah

Předmluva	5
OBECNÁ ČÁST	
Půda – půdní fond (Doc. Ing. Josef Kozák, CSc.)	8
Charakteristika půdních vlastností	8
Zrnnitostní složení půd	8
Struktura a půrovitost půdy	11
Obsah vody v půdě, její kategorie, hydrolimity základní a aplikované	13
Vzduch v půdě	16
Obsah uhličitanů	16
Příčiny kyselosti půd	17
Obsah a kvalita humusu	18
Utužení půd a jeho měření	19
Komplexní průzkum půd	21
Bonitace půd	22
Základní charakteristiky hlavních půdních jednotek ČSR	22
Meliорace (Doc. Ing. Marie Urbanová, CSc.)	28
Způsoby poškozování půd	28
Druhy a způsoby meliorací	29
Posuzování potřeby meliorací	29
Pozemkové úpravy jako nástroj plánování a řízení	30
Velikosti pozemků	31
Ohrožení erozí	32
Homogenita půd	33
Soulad mezi rostlinnou a živočišnou výrobou	34
Využití a zneškodnění odpadů z cizího prostředí	34
Rozptýlená zeleň	35
Zvláštnosti v územích se specifickou funkcí	39
Investiční a neinvestiční opatření pro zúrodnění půdy	39
Zlepšení poškozených půd odvodněním	40
Důsledky zamokření	40
Způsoby odvodňovacích zásahů	43
Funkce hlavního odvodňovacího zařízení	43
Koncepte technického řešení hlavních odvodňovacích zařízení	47
Podrobné odvodnění (detail)	48
Zvláštní opatření na drenáži	50
Technologie výstavby drenáže	51
Agrotechnika a rekultivační opatření na odvodněných půdách	52
Údržba, rekonstrukce a modernizace odvodňovacích zařízení	54
Protierození ochrana půdy	56
Velikost erozního smyvu (MEO a I_E)	56

Biologické způsoby ochrany před erozí	57
Technické způsoby ochrany před erozí	59
Rekultivace zemědělských půd	59
Postup při rekultivacích DNP a ZNP	59
Rekultivace devastovaných a zpustošených půd	60
Malé vodní nádrže	61
Závlahy jako intenzifikační faktor rostlinné výroby	63
Závlahy čistou vodou	64
Zdroje závlahové vody	64
Způsoby závlah	65
Hnojivé závlahy	66
Exploatace závlahové soustavy (<i>Ing. Ladislav Slavík, DrSc.</i>)	67
Správa závlahových soustav	68
Financování nákladů na provoz, údržbu a opravy závlahových zařízení	69
Provoz závlahového detailu	70
Organizace práce při závlaze pásovými zavlažovači	70
Provoz širokozáběrových zavlažovacích strojů	72
Řízení a plánování provozu závlahových soustav	73
Závlahový režim plodin	74
Plánování a financování zemědělské investiční výstavby (<i>ing. Vratislav Urban</i>)	75
Členění investic podle plánovací metodiky	76
Státní fond pro zúrodnění půdy	76
Orientační hodnocení efektivnosti investic	78
 Zemědělské soustavy (akademik Karel Kudrna)	82
Úloha zemědělské soustavy v krajinném prostoru	82
Vnitřní struktura zemědělské soustavy	84
Úloha vnitřní struktury zemědělské soustavy	85
Výpočet optimální struktury zemědělské soustavy	89
 Počasí a podnebí (Ing. Jiří Klabzuba, CSc.)	93
 Osevní sledy (Doc. Ing. Otomar Kvěch, CSc.)	101
Nástin postupu při projektování osevních postupů	102
Bilance krmiv a organických hnojiv	104
Vlastní návrh osevního postupu	104
Požadavky hlavních plodin na zařazení v osevním postupu	105
Meziplodiny	106
Koncentrace plodin v osevním postupu	107
Sestavování osevního postupu	108
Výběr plodin do protierozních osevních postupů	108
Semenářské osevní postupy	115
Blokový osev půdy při malém počtu honů	115
Přechod na nový osevní postup	115
Dopržování a evidence osevního postupu	116
 Zpracování půdy (Doc. Ing. Vítězslav Škoda, CSc.)	117

Ovocné plodiny (Doc. Ing. Zdeněk Vachůn, CSc.)	629
Ovocnářská velkovýroba	629
Hlavní ovocné druhy a trendy jejich pěstování ve velkovýrobě	629
Požadavky jednotlivých ovocných plodin na stanoviště	630
Typy velkovýrobních výsadeb hlavních ovocných druhů	632
Základní agrotechnika ve velkovýrobních ovocných výsadbách	638
Sklizeň, posklizňová manipulace, skladování a třídění ovoce	639
Ekonomická efektivnost v ovocnářské velkovýrobě	640
Réva vinná (Ing. Vilém Kraus, CSc.)	641
Kořeninové, léčivé a aromatické rostliny (Doc. Ing. Miroslav Bechyně, CSc.)	646
Heřmánek pravý	648
Kmín kořenný	650
Máta pepřná	651
Ostropestřec mariánský	651
Výpočetní technika – pomocník agronomů (Doc. Ing. Zdeněk Havlíček, CSc.)	652
Základní pojmy	654
Počítací je stroj	654
Kategorie a řady počítaců	654
Periferní jednotky počítaců	655
Program oživuje počítac	657
Perspektivy počítaců v rostlinné výrobě	661
Vyjadřování ekonomické efektivnosti odvětví rostlinné výroby v zemědělských podnicích (Prof. Ing. Ludvík Špirk, DrSc.)	663
Vyjadřování intenzity výroby v odvětvích rostlinné výroby	663
Vyjadřování produktivity práce v odvětvích rostlinné výroby	665
Vyjadřování nákladovosti v odvětvích rostlinné výroby	667
Vyjadřování rentability v odvětvích rostlinné výroby	671
Rejstřík	674

Základní zpracování půdy	117
Podmítka	117
Zásady správné podmítky	118
Orba	119
Doba orby	120
Hloubka orby	122
Způsob orby	123
Orba po víceletých pícninách	124
Zaorávka chlévského hnoje a zeleného hnojení	124
Kvalita orby	125
Prohlubování, podrývání, dlátování a hloubkové kypření	125
Příprava půdy před setím a sázením	127
Zjednodušená technologie zpracování půdy (minimalizace)	131
Minimální zpracování půdy	131
Výživa a hnojení (Doc. Ing. Josef Vostál, CSc., Doc. Ing. Václav Vaněk, CSc.)	136
Agrochemické zkoušení půd (Doc. Ing. Václav Vaněk, CSc.)	136
Kategorizace půd podle zrnnitostního slození	137
Hodnocení půdní reakce	137
Hodnocení obsahu přijatelných živin	137
Hodnocení obsahu mikroelementů v půdách	139
Kationtová výmenná kapacita (KVK)	139
Využití elektroultrafiltrace (EUF)	142
Soustava hnojení	142
Určování dávek živin	142
Postup při vypracování plánu hnojení	144
Přípravné práce	145
Vlastní vypracování plánu hnojení	145
Systém hnojení organickými hnojivy	145
Vápnění a určení dávek vápenatých hnojiv	146
Potřeba vápnění	147
Meliorační vápnění	149
Udržovací vápnění	149
Hnojení fosforem, draslíkem a hořčíkem	150
Hnojení mikroelementy	150
Hnojení dusíkem	153
Optimalizace hnojení dusíkem na základě stanovení N_{min} v půdě	155
Využití rozborů rostlin pro optimalizaci hnojení dusíkem	156
Průmyslová hnojiva a jejich vlastnosti (Doc. Ing. Josef Vostál, CSc.)	156
Skladování tuhých průmyslových hnojiv	164
Zásady míchání tuhých průmyslových hnojiv	165
Kapalná hnojiva	166
Povýrobní operace s kapalnými hnojivy	166
Použití a mísetelnost kapalných hnojiv	166
Organická hnojiva	170
Hnojiva nepřímá	170

Soustava hospodaření v méně úrodných, extrémních podmírkách a na deficitních půdách a v podmírkách se specifickou funkcí (<i>Doc. Ing. Jiří Petr, DrSc.</i>)	174
Zásady agrotechniky na mělkých půdách	177
Zásady agrotechniky při vyšším skeletu v ornici	178
Zásady agrotechniky na lehkých, písčitých půdách	178
Zásady agrotechniky na těžkých půdách	179
Zásady hospodaření v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů	180
Skladování hnojiv	181
Aplikace organických hnojiv	181
Aplikace průmyslových hnojiv	182
Maximální jednorázové dávky dusíku v průmyslových hnojivech	183
Zásady pěstitelského systému v PHO vodních zdrojů	184
Právní předpisy pro vyhlašování ochranných pásem vodních zdrojů a o zásadách hospodaření na nich	185
Zásady hospodaření v oblastech spadu průmyslových emisí	185
Ochrana rostlin (<i>RNDr. Josef Šedivý, DrSc.</i>)	190
Metody integrované ochrany rostlin	190
Agrotechnická a pěstitelská ochranná opatření	192
Zpracování půdy	192
Odstranění rostlinných zbytků	192
Osevní postupy	192
Střídání plodin	192
Mechanické způsoby ochrany	193
Fyzikální způsoby ochrany	193
Biologické způsoby ochrany	193
Biotechnologické způsoby ochrany	193
Chemické způsoby ochrany	195
Bezpečnost práce v chemické ochraně rostlin	198
Ochranné pracovní prostředky	198
Oznamovací povinnost o použití jedovatých pesticidů	198
Způsobilost pro práci s jedy	199
Balení a označení pesticidů	199
Skladování pesticidů	199
Likvidace zbytků pesticidů, obalů od nich a prošlých přípravků	200
Zásady první pomoci při práci s pesticidy	200
Aplikační technika v ochraně rostlin	204
Seřízení traktorových strojů	206
Koncentrace a dávkování přípravků na ochranu rostlin	208
Asanace aplikáčních strojů	208
Leteckochemická činnost v ochraně rostlin	209
Zásady racionálního používání prostředků ochrany rostlin	209
Nejdůležitější zákonné ustanovení a předpisy v ochraně rostlin	229
Regulace výskytu plevelů na orných půdách (<i>Prof. Ing. Václav Kohout, DrSc.</i>)	231
Možnosti regulace některých plevelních druhů	231
Oves hluchý	231
Chundelka metlice	233

Ježatka kuří noha (ale i laskavec ohnutý, merlík bílý a pěťourý)	233
Svízel přítula, heřmánkovec nevonné aj.	233
Šťovík tupolistý	234
Pýr plazivý	234
Pcháč oset	235
Podmínky dobré účinnosti „pýrohubných“ herbicidů	235
Hranice škodlivosti plevelů v porostech	236
Regulátory růstu v intenzifikaci a racionalizaci rostlinné výroby (Doc. Ing. Jiří Petr, DrSc.)	238
Přehled registrovaných a zkoušených růstových regulátorů v ČSSR	243
Osivo a sadba (Doc. Ing. Václav Hosnedl, CSc.)	244
Základní pojmy biologické a semenářské hodnoty osiva	244
Výpočet normy výsevu	246
Československé státní normy pro uznávání osiv a sadby	246
Uznávací řízení	247
Stupně množení	248
Přírodní osivo	249
Hodnocení množitelských porostů při uznávacím řízení	251
Hodnocení osiva ve vzorku	255
Třídy jakosti osiva	255
Maximální vlhkost osiva	260
Požadavky na množitelské porosty a jakost dodávané sadby brambor	261
Rajonizace a výběr odrůd	263
Zákládání a hodnocení poloprovozních odrůdových pokusů	264
Agrotechnické poloprovozní pokusy	265
Biologicko-technologická kontrola tvorby výnosu (Doc. Ing. Jiří Petr, DrSc.)	266
Růst a vývoj rostlin	266
Metody hodnocení růstu a vývoje rostlin	266
Metodika makrofenologie	267
Metodika mikrofenologie	267
Hodnocení produkčních procesů	268
Biologický a hospodářský výnos	268
Kritéria hodnocení produkčních procesů	269
Metody hodnocení produkčních procesů	274
Odběr vzorků	274
Metody odběru vzorků objemného a suchého materiálu	277
Výnos sušiny	277
Standardní způsob stanovení sušiny	278
Stanovení rozpustné (refraktometrické) sušiny	280
Hodnocení produkčních procesů podle výnosu energie na plošné jednotce	280
Hodnocení produkčních procesů jednotlivých plodin přepočtem na obilní jednotky	282
Hodnocení tvorby hospodářského výnosu polních plodin	282
Metody agrobiologické a technologické kontroly tvorby hospodářského výnosu (Doc. Ing. Jiří Petr, DrSc., Doc. Ing. Václav Hosnedl, CSc.)	286

Hodnocení kvality základního zpracování půdy	286
Podmítka	286
Hodnocení orby	287
Hodnocení kvality předsetové přípravy půdy	289
Zkoušení osiva ze vzorku ČSN (46 0610)	290
Stanovení čistoty osiva	290
Hmotnost 1 000 semen (HTS)	291
Zkoušení klíčivosti	291
Zkouška životaschopnosti	293
Zkoušení vlnkosti osiva	295
Vitalita semen	296
Chladový test	296
Velikostní třídění	296
Pravost druhu a odrůdy	297
Průběžná kontrola porostů polních plodin	297
Hodnocení porostů po vzejtí a za vegetace	299
Metody kontroly přezimování ozimů	302
Hodnocení poléhání obilnin	306
Zjištování zaplevelení porostů (<i>Prof. Ing. František Hron, DrSc., Prof. Ing. Václav Kohout, DrSc.</i>)	307
Prognóza zaplevelení následné plodiny	308
Stanovení intenzity zaplevelení porostů polních plodin	309
Metody zjištování zaplevelení	309
Rozlišování některých významných plevelů	312
Zjištování zdravotního stavu porostů (<i>Doc. Ing. Vladimír Táborský, CSc.</i>)	313
Stanovení nebo odhad výskytu významných chorob a škůdců v porostu	315
Stanovení výskytu choroby černání pat stébel (<i>Ophiobolus graminis</i> Sacc.)	315
Stanovení výskytu stéblolamu (<i>Cercosporaella herpotrichoides</i> Fron.)	315
Odhad výskytu padlí travního (<i>Erysiphe graminis</i> D. C.) na ječmeni a pšenici ve vztahu ke způsobeným ztrátám na výnosu	316
Odhad výskytu hnědé skvrnitosti ječmene (<i>Rhynchosporium</i> sp.) ve vztahu ke způsobeným ztrátám na výnosu	317
Odhad výskytu rzi pšeničné (<i>Puccinia triticina</i> Erikss.) ve vztahu ke ztrátám na výnosu	317
Odhad výskytu braničnatky plevové (<i>Septoria nodorum</i> Berk.)	318
Odhad výskytu fusariózy klasu [<i>Fusarium culmorum</i> (W. G. Sm.) Sacc.]	319
Odhad ztráty na výnosu způsobené mšicemi (<i>Aphididae</i>)	319
Stanovení odhadu plodomorek v klasech pšenice	320
Odhad výskytu plísne bramborové [<i>Phythophthora infestans</i> (Mont.) de Bary] v porostu a stanovení její škodlivosti	321
Sestavení progresívní křivky choroby (přímkový graf)	321
Hodnocení struktury výnosových prvků a odhadu výnosů polních plodin (<i>Doc. Ing. Jiří Petr, DrSc.</i>)	324
Způsob provádění odhadů	325
Kontrola úrovně výnosových prvků obilnin a odhadu výnosu	326
Vyhádření vztahu mezi prvky úrody (strukturou) a úrodou obilnin	327
Struktura úrody a odhadu výnosu u luskovic	329
Kontrola úrovně výnosových prvků u olejnin	330

Hodnocení výnosových prvků u brambor	332
Hodnocení struktury výnosových prvků u cukrovky a dynamika jejich nárůstu	332
Odhady sklizně u zeleniny	334
Odhady sklizně u ovoce	334
Odhady sklizně krmných plodin na zeleno	334
Odhady sklizně víceletých pícnin v suchém stavu	335
Postup při odhadu výnosu pícnin podle přepočtu obsahu sušiny	335
Zjištování nadzemní suché biomasy z výnosu zrna a sklizňového indexu	336
Metody zjištování sklizňových ztrát	337
Zjištování sklizňových ztrát při sklizni zrnin	337
Metody zjištování celkových ztrát	337
Zjištování sklizňových ztrát při sklizni olejnin	339
Zjištování sklizňových ztrát při sklizní cukrovky	340
Zjištování sklizňových ztrát při sklizni brambor	341
Metody zjištování škod na polních plodinách lživem živelní události	341
Postup při hodnocení škod u zrnin (obilnin, luskovin a olejnin)	341
Předné rostliny	343
Okopaniny	343
Pícniny	344
Náplň a úkoly podnikové agrolaboratoře a její základní vybavení	345
Perspektivy uplatnění distančních metod v rostlinné výrobě	346
SPECIÁLNÍ ČÁST – PĚSTOVÁNÍ PLODIN	
Plodinové systémy (Doc. Ing. Jiří Petr, DrSc.)	352
Obilniny	353
Rozdělení obilnin	353
Projekty pěstování a technologická evidence	354
Založení porostů ozimých obilnin	355
Způsoby setí ozimých obilnin	359
Kolejové meziřádky	361
Doba setí a množství výsevu ozimých obilnin	364
Založení porostů jarních obilnin	367
Soustava hnojení obilnin	368
Soustava hnojení obilnin dusíkem	369
Agrobiologická kontrola v agrotechnice obilnin	381
Regulátory růstu v obilnářství	381
Ošetření porostů obilnin během vegetace	385
Sklizeň obilnin	385
Opatření k omezení ztrát při sklizni obilnin	385
Ztráty zrna přirozeným výdrolem	393
Ztráty zrna při sklizni	398
Sklizeň nízkých nebo polehlých porostů	398
Sklizeň polehlých porostů prorostlých pleveli s pomocí desikace	398
Sklizeň porostů s přerostlým podsevem	399
Ztráty při dopravě	400
Posklizňová úprava zrna	400

Úprava ocelokolen pro přejímku zrna	400
Dosoušení obilí s ohledem na jakost	401
Posklizňová linka pro obilí	404
Zásady množitelské agrotechniky obilnin	404
Technologie pěstování potravinářské pšenice	408
Požadavky na kvalitu obilí pro mlýnské a pekárenské zpracování (ing. Jiří Petr ml.)	410
Pšenice potravinářská I.	410
Pšenice potravinářská II.	411
Žito	412
Technologie pěstování žita	412
Závazná smluvní technologie pěstování sladovnického ječmene	413
Základní prvky agrotechniky jarní pšenice	421
Pšenice tvrdá (<i>Triticum durum</i> Desf.) k výrobě těstovin	422
Zvláštnosti agrotechniky krmné ozimé pšenice	423
Zvláštnosti agrotechniky krmného jarního ječmene	424
Oves	425
Agrotechnika pluchatého ovsy	426
Agrotechnika bezpluchého (nahého) ovsy	427
Ozimý ječmen	429
Tritikale	430
Kukuřice (Doc. Ing. Václav Hosnedl, CSc.)	434
Čirok (Doc. Ing. Jiří Petr, DrSc.)	444
Proso	446
Bér, mohár, čumíza	448
Pohanka	448
Luskoviny (Doc. Ing. Jiří Petr, DrSc.)	451
Postavení luskovin v ekosystému na orné půdě	451
Zařazení luskovin v osevním postupu	451
Příprava půdy k luskovinám	451
Založení porostu luskovin	452
Ošetření během vegetace	452
Agrobiologická kontrola u luskovin	452
Makrofenologická stupnice luskovin v desetinném třídění (DC)	465
Zrání luskovin	466
Sklizeň luskovin	467
Posklizňová úprava semen luskovin	468
Systém pěstování hrachu	468
Systém výroby fazolu	470
Zahradní fazol	471
Systém výroby čočky	472
Systém výroby bobu obecného	473
Peluška	475
Vikve	476
Vikev huňatá (písečná)	476
Vikev pannonská	477
Vikev setá	478

Vlčí bob – lupina	479
Sója	480
Hrachor	481
Cizrna beraní	482
Olejniny (Prof. Ing. Andrej Fábry, DrSc., Doc. Ing. Jan Vašák, CSc.)	483
Hlavní zásady racionálního pěstování ozimé řepky	484
Agrobiologická kontrola v agrotechnice ozimé řepky	488
Makrofenologie ozimé řepky	496
Hořčice bílá	498
Hořčice černá	499
Krambe habešské (katrán)	500
Lnička setá	500
Slunečnice roční	501
Světlík barvířská (saflor)	503
Mák setý	504
Předná rostliny (Ing. Jindřich Štaud, CSc.)	507
Len	507
Okopaniny (Doc. Ing. Josef Šroller, CSc., Ing. Josef Půlkrábek, CSc.)	522
Cukrovka	522
Krmná řepa	546
Čekanka	547
Krmná mrkev	548
Vodnice	549
Tuřín	550
Brambory	550
Topinambur	564
Sílenaté rostliny	565
Chmel (Prof. Ing. Václav Fric, CSc.)	565
Pícniny (Doc. Ing. Jan Štráfelda, CSc.)	572
Vztah mezi rostlinnou a živočišnou výrobou	572
Požadavky na zajištění objemných krmiv	572
Požadavky na kvalitu objemných krmiv	573
Produkční účinnost objemných krmiv	576
Pěstitelský systém výroby pícnin	577
Víceleté pícniny	577
Uplatnění víceletých pícnin	577
Rajonizace pěstování víceletých pícnin	578
Tvorba výnosu u víceletých pícnin	578
Zakládání porostů víceletých pícnic	580
Agrobiologická kontrola v agrotechnice víceletých pícnin	582
Přehled pracovních operací při pěstování víceletých pícnin	583
Zvláštnosti agrotechniky travních a jetelotravních směsek	587

Pěstování víceletých pícnin na semeno	587
Zvláštnosti agrotechniky semenářských porostů vojtěšky	588
Zvláštnosti agrotechniky semenářských porostů jetele lučního	588
Pěstování trav na semeno	589
Agrotechnika semenářských porostů trav	590
Jednoleté pícniny	591
Krmná kapusta	593
Časový sled pícnin pro přímé zelené krmení	594
Louky a pastviny (<i>Ing. Jaromír Šantrůček, CSc.</i>)	595
Hlavní zásady zúrodnění a jeho postup a intenzifikace výroby píce na loukách a pastvinách	595
Vodní režim luk a pastvin a jeho úprava	595
Základní povrchová úprava trvalých travních porostů	596
Obnova lučních a pastevních porostů	597
Sestavování jetelotravních směsí	599
Běžná povrchová úprava (pratotechnika)	599
Hnojení travních porostů	599
Biologicko-technologická kontrola a využití trvalých travních porostů	601
Konzervace a skladování píce	602
Výroba sena	603
Horkovzdušné sušení píce	605
Silážování a senážování píce	607
Zelenina (Doc. Ing. Josef Duffek, CSc.)	610
Rozdělení zelenin a jejich biologické a agrotechnické zvláštnosti	611
Koštálové zeleniny	611
Kořenové zeleniny	612
Plodové zeleniny	614
Cibulové zeleniny	614
Salátové a listové zeleniny	615
Luskové zeleniny	616
Kořeninové zeleniny	616
Vytrvalé zeleniny	616
Druhová a odrůdová rajonizace zelenin	616
Specializace a koncentrace výroby	617
Rozmnožování zeleniny	618
Výroba sadby	619
Balíčkování sadba	619
Sadba v papírových voštinách (culticellech)	620
Hrnkování sadba	621
Sadba v sadbovačích s minimalizovaným kořenovým balem	621
Ošetřování sadby	621
Výsadba zeleninové sadby	622
Výživa a hnojení zeleniny	623
Dodavatelsko-odběratelské vztahy	625
Rychlení zeleniny	627
Hydroponický způsob pěstování rychlené zeleniny	628